

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission lisätalousarvioesityksestä nro 4 EU:n talousarvioon varainhoitovuodelle 2020 ja komission ehdotuksesta Euroopan unionin solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotosta Portugalin, Espanjan, Italian ja Itävallan avustamiseksi (*lisäbudjetti 4/2020; Euroopan unioni*)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 30 päivänä huhtikuuta 2020 julkaisema ehdotus Euroopan unionin vuoden 2020 neljänneksi lisätalousarvioksi ja samana päivänä julkaisema ehdotus Euroopan unionin solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotosta Portugalin, Espanjan, Italian ja Itävallan avustamiseksi sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 14 päivänä toukokuuta 2020

Valtiovarainministeri Katri Kulmuni

Neuvotteleva virkamies Anna Hyvärinen

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

MUISTIO
14.5.2020

EU/2019/0277; EU/2020/0880

**VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE KOMISSION LISÄTALOUS-
ARVIOESITYKSESTÄ NRO 4 EU:N TALOUSARVIOON VARAINHOITOVUO-
DELLE 2020 JA KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN UNIONIN SOLIDAA-
RISUUSRAHASTON VAROJEN KÄYTTÖÖNOTOSTA PORTUGALIN, ESPANJAN,
ITALIAN JA ITÄVALLAN AVUSTAMISEKSI**

1 Ehdotuksen tausta ja tavoite

Komissio antoi 30.4.2020 ehdotuksen (COM(2020) 200 final) Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotosta Portugalin, Espanjan, Italian ja Itävallan avustamiseksi sekä niihin liittyvän lisätalousarvioesityksen nro 4/2020 (COM(2020) 190 final). Komission ehdotuksia käsitellään EU:ssa erittäin kiireellisinä.

2 Komission esitysten pääasiallinen sisältö

U-kirjelmä on laadittu englanninkielisen asiakirja-aineiston pohjalta.

2.1 Lisätalousarvioesitys 4/2020

Lisätalousarvioesitys nro 4 vuoden 2020 talousarvioon kattaa yhteensä 272 498 208 euron käyttöönoton Euroopan unionin solidaarisuusrahastosta maksusitoumus- ja maksumäärärahoina. Solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotto liittyy luonnonkatastrofien aiheuttamien tuhojen korjaamiseen Portugalissa, Espanjassa, Italiassa ja Itävallassa, joiden osalta komissio on vastaanottanut asiaankuuluvat hakemukset.

Euroopan unionin solidaarisuusrahasto määritellään rahoituskehysasetuksen (neuvoston asetus (EU, Euratom) nro 1311/2013) 10 artiklassa.

Komissio ehdottaa lisätalousarviolla nro 4/2020 muutoksia seuraaviin budjettilinjoihin (summat euroina):

Käyttökohde	Budjettilinja	Nimi	Sitoumukset	Maksut
<i>Apu EU:n solidaarisuusrahastosta</i>	13 06 01	Apu jäsenvaltioille sellaisen suuren luonnonkatastrofin yhteydessä, jolla on vakavia vaikutuksia elinoloihin, luonnonympäristöön tai talouselämään	+272 498 208	+272 498 208
YHTEENSÄ			+272 498 208 euroa	+272 498 208 euroa

Budjettilinjaa 13 06 01 siis vahvistettaisiin yllä olevan mukaisesti noin 272,5 miljoonalla eurolla sekä sitoumus- että maksumäärärahoina.

Vuoden alussa solidaarisuusrahastossa oli varoja noin 1 150,5 miljoonaa euroa, mikä koostui vuodelta 2019 siirtyvistä varoista (noin 553 miljoonaa euroa) sekä vuodelle 2020 käytettävissä olevasta osuudesta noin 597,5 miljoonaa euroa.

Tässä vaiheessa vuotta suurin käytettävissä oleva summa olisi noin 1 001,1 miljoonaa euroa, kun on otettava huomioon rahoituskehysasetuksen asettama vaatimus jättää sivuun vähintään 25 % (= noin 149,4 miljoonaa euroa) ko. vuoden solidaarisuusrahaston varoista lokakuun 1. päivään kuluvaan vuotta asti.

Jos nyt esitetty hakemus solidaarisuusrahaston käyttöönottamiseksi ja asiaan liittyvä lisätalous-arvioesitys hyväksytään ehdotetun laisena, jää solidaarisuusrahastoon varoja käytettäväksi ennen lokakuun ensimmäistä päivää vielä noin 722,1 miljoonaa euroa.

2.2 Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan unionin solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotosta Portugalin, Espanjan, Italian ja Itävallan avustamiseksi

Portugalin hakemuksen taustalla on hurrikaani Azoreilla lokakuussa 2019. Espanjan hakemus koskee syyskuussa 2019 tapahtuneita tuhoja, jotka johtuivat epätavallista runsaimpien sateiden aiheuttamista tulvista. Italian ja Itävallan hakemusten taustalla on sama äärimmäinen sääilmiö syksyllä 2019, joka aiheutti tulvia ja maanvyörymiä suuressa osassa Italiaa sekä osassa Itävaltaa.

Komission mukaan hakemukset täyttävät solidaarisuusrahaston varojen myöntämiselle asetetut vaatimukset ja esittää rahaston varojen käyttöönottoa korvaamaan em. maissa tapahtuneiden luonnonkatastrofien aiheuttamia tuhoja.

Tarkemmin komission esitys muodostuu alla olevan taulukon mukaisesti:

U 14/2020 vp

Jäsenvaltio	Katastrofin määräite	Välittömät vahingot (milj. EUR), noin	Sovellettava alueellisen katastrofin kynnysarvo* (milj. EUR)	Mittavan katastrofin kynnysarvo (milj. EUR)	2,5 % välittömistä vahingoista kynnysarvoon asti (milj. EUR)	6 % välittömistä vahingoista kynnysarvon ylittyessä (EUR)	Ehdotetun tuen kokonaismäärä (EUR)	Ennakkoa maksettu (EUR)
PORTUGALI	Alueellinen (2(3) art.)	328,5	39,3	-	8,2	-	8,2	0,8
ESPANJA	Alueellinen (2(3) art.)	2 269,7	1 287,1	-	56,7	-	56,7	5,7
ITALIA	Mittava (2(2) art.)	5 619,9	-	3 585,3	89,6	122,1	211,7	-
ITÄVALTA	Naapurivaltio (2(4) art.)	93,2	-	-	2,3	-	2,3	-
YHTEENSÄ							278,994	

*1,5 % BKT:sta tai 1 % BKT:sta etäisimmillä alueilla.

3 EU-oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 314 artikla ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 106 A artikla. Erityinen lainsäätämisyjärjestys, neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä.

Neuvoston asetus (EU, Euratom) nro 2012/2002 Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta.

Valtioneuvoston mukaan oikeusperusta on asianmukainen ja riittävä. Ehdotuksissa noudatetaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita.

4 Vaikutus Suomen lainsäädäntöön, ml. Ahvenanmaan asema, ja talousarvioon

Lisätalousarvioesityksellä ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Lisätalousarvioesityksellä esitetään käyttöönotettavaksi solidaarisuusrahaston varoja noin 272,5 miljoonaa euroa sekä sitoumus- että maksumäärärahoina.

Suomen laskennallinen maksuosuus käyttöönotettavista maksumäärärahoista olisi noin 4 miljoonaa euroa, mikä nostaisi Suomen kansalliset maksut EU:lle 2 062 miljoonaan euroon vuonna 2020.

Kuluvalle vuodelle kansallisessa talousarviossa on budjetoitu maksuihin Euroopan unionille (mom. 28.92.69) yhteensä 2 087 miljoonaa euroa. Komission lisätalousarvioesityksestä johtuva noin 4 miljoonan euron lisäys jää alle kansallisessa talousarviossa budjetoidun 2 087 miljoonaa euron, joten maksujen kasvu voidaan hoitaa käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

5 Asian käsittely EU:ssa ja kansallinen käsittely

Komission lisätalousarvioesitys nro 4/2020 ja siihen liittyvä ehdotus EU:n solidaarisuusrahaston varojen käyttöönottamisesta eivät liity COVID-19 -tilanteeseen, vaikkakin EU:n solidaarisuusrahaston soveltamisalaa on hiljattain laajennettu myös vakaviin kansanterveysuhan tilanteisiin (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) nro 461/2020).

Komission ehdotuksia käsitellään EU:ssa erittäin kiireellisinä. Ehdotuksia on käsitelty neuvoston budjettikomitean epävirallisessa videokokouksessa 6.5.2020, minkä jälkeen ne siirtyivät Coreperin käsiteltäviksi. Coreper päätti 13.5.2020 8 viikon määräajan lyhentämisestä ja käynnisti kirjallisen menettelyn neuvoston kannan vahvistamiseksi. Neuvoston kirjallinen menettely päättyi 25.5.2020.

Komission ehdotukset edellyttävät myös käsittelyä Euroopan parlamentissa. Asian valmistelusta Euroopan parlamentissa vastaa budjettivaliokunta. Euroopan parlamentti ottaisi ehdotuksiin kantaa kesäkuun täysistunnossaan, joka alustavien tietojen mukaan järjestettäisiin 17.-18.6.2020.

Tämä valtioneuvoston U-kirjelmä on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Kirjelmä on käsitelty valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa ja valtioneuvoston yleisistunnossa.

Komission 30.4.2020 antama lisätalousarvioesitys nro 4/2020 ja siihen liittyvä komission ehdotus EU:n solidaarisuusrahaston varojen käyttöönottamisesta saatettiin ensin kiireellisinä eduskunnan käsiteltäväksi perustuslain 97 §:n mukaisella selvityksellä (E 49/2020 vp). Kyse oli poikkeusmenettelystä, jossa perustuslain 96 §:n mukaisesta asiasta (U-asia) toimitettiin asian kiireellisuuden vuoksi perustuslain 97 §:n mukainen E-kirje. E-kirje käsiteltiin ja sovitettiin yhteen valtioneuvostossa EU 34 (budjetti- ja hallintoasiat) -jaostossa, kirjallisessa menettelyssä 5.-6.5.2020. Eduskunnan suuri valiokunta on hyväksynyt 8.5. eduskunnan kannan (SuVEK 35/2020 vp). Valiokunta yhtyi erikoisvaliokunnan (VaV) kannanoton mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

Asian käsittelyaikataulu unionissa on ollut erittäin kiireellinen. Kansallinen käsittely perustuslain 96 §:n mukaisessa menettelyssä ei ole ollut käytännössä mahdollista ennen kuin komission esitykset etenivät tosiasiallisesti päätettäviksi neuvostossa. Eduskunnalle toimitetaan nyt aiempaa E-kirjettä täydentävästi perustuslain 96 §:n mukainen U-kirjelmä.

6 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto uudistaa E-kirjeessä (E 49/2020 vp) esittämän kannanottonsa ja toteaa seuraavaa.

U 14/2020 vp

Valtioneuvosto voi tukea komission ehdotusta solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotosta tukea hakeneiden maiden luonnonkatastrofialueiden avustamiseksi ja voi hyväksyä siihen liittyvän lisätalousarvioesityksen nro 4/2020.

Mikäli ehdotusten sisältö muuttuisi neuvoston käsittelyssä, poikkeuksellisten käsittelyolosuhteiden ja kiireellisuuden johdosta valtioneuvosto arvioisi ja voisi hyväksyä muutoksia ottaen huomioon Suomen kokonaisuuden.